

TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSUUNNITELMA

2023 - 2025

Vuolteen Opisto
Vuolle Settlementti ry

Sisällysluettelo

1. Johdanto	3
2. Vuolteen opisto	4
2.1 Vuolteen opiston kansalaisopisto	6
2.2. Vuolteen opiston kansanopisto	7
3. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus opiskelussa ja opetuksessa	7
3.1. Nykytilanne ja arviointi.....	7
3.2. Tavoitteet.....	12
3.3. Toimenpiteet ja vastuutahot.....	13
4. Tasa-arvokysely opiston opiskelijoille.....	15

1. JOHDANTO

Tasa-arvolain 5 § velvoittaa kaikkia Suomen kouluja ja oppilaitoksia laatimaan oppilaitoskohtaisen tasa-arvosuunnitelman. Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) puolestaan edellyttää, että koulutuksen järjestäjän ylläpitämillä oppilaitoksilla on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Tasa-arvolain mukaan tasa-arvosuunnitelma sisältää selvityksen oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta, tarvittavat toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi ja arvion aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista.

Tässä suunnitelmassa tuodaan esiin ne konkreettiset toimenpiteet, keinot ja välineet, joilla edistetään sukupuolten välisen tasa-arvon toteutumista Vuolteen opistossa. Vuolle Setlementti ry:llä on lisäksi erillinen henkilöstöä koskeva tasa-arvosuunnitelma. Vuolteen opiston suunnitelma käsittää sekä kansanopiston että kansalaisopiston toiminnan. Lain mukaan toiminnallisessa tasa-arvosuunnitelmassa erityistä huomiota tulee kiinnittää tasa-arvon toteutumiseen opiskelijavalinnoissa, opetusta järjestettäessä ja opintosuorituksia arvioitaessa sekä toimenpiteisiin, joilla pyritään seksuaalisen ja sukupuolisen häirinnän sekä sukupuolen perusteella tapahtuvan syrjinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen.

Tasa-arvoisessa opistoyhteisössä kaikilla on mahdollisuus opiskella ja työskennellä ilman syrjintää sukupuolen tai muun henkilöön liittyvän syyn kuten iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan tai vammaisuuden perusteella.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen on jokaisen Vuolle-opistossa työskentelevän ja toimivan velvollisuus. Tasa-arvoinen ja yhdenvertainen kohtelu konkretisoituu työntekijöiden ja opiskelijoiden välisissä vuorovaikutustilanteissa sekä työntekijöiden ja opiskelijoiden työolojen kehittämisessä. Toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tarkoituksena on sitouttaa henkilöstö ja opiskelijat yhteiseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioiden edistämiseen. Suunnitelman hyväksyy opiston kehittämisryhmä, joka seuraa myös suunnitelman toteutumista. Suunnitelmaa päivitetään kolmen vuoden välein.

Yhdenvertaisuuslain mukaan oppilaitoksella on oltava suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Oppilaitoksen on suunnitelman avulla arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edis-

tämiseksi. Edistämistoimenpiteiden on oltava tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia niin, että oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet on otettu huomioon.

2. VUOLTEEN OPISTO

Vuolle Setlementti ry ylläpitää kahta vapaan sivistystyön oppilaitosta, kansalais- ja kansanopistoa, joista organisoitu kokonaisuus on nimeltään Vuolteen opisto. Molempien opistomuotojen toimintaa säätelevät laki (632/1998) ja asetus (805/1998) vapaasta sivistystyöstä.

“Vapaan sivistystyön tarkoituksena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Vapaana sivistystyönä järjestettävän koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Vapaassa sivistystyössä korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus.”

Vuolle Setlementti ry:n laaja-alaista toimintaa edustavat myös monet hyvinvointipalvelut, kuten Monikulttuurinen Ystävyyskeskus, Tyttöjen ja Poikien Talot, Vapaaehtoistoiminnan verkosto VARES, Pohjois-Suomen Aggredi, Seritatyö, Sovittelutoiminta ja Rikosuhripäivystys. Näiden toimintojen ja hankkeiden myötä Vuolle Setlementissä on laaja osaaminen ja asiantuntijaverkosto erilaisten ihmisten kanssa työskentelyyn.

Vuolteen opisto on iästä ja koulutustaustasta riippumatta kaikille avoin oppilaitos, jossa voi oppia uusia tietoja ja taitoja. Vuolteen opiston kansalaisopisto-opintoja järjestetään Oulun kaupungissa ja Hailuodon kunnassa. Opinoissa hyödynnetään myös Vuolle Setlementti ry:n omistaman Nuorisokeskus Pikku-Syötteen toimintaympäristöä. Vuolteen opisto järjestää pääsääntöisesti paikallisiin tarpeisiin perustuvaa yleissivistävää opetusta.

Vuolteen opiston toiminta-ajatus noudattaa vapaan sivistystyön periaatteita tarjota aikuisille itsensä kehittämisen ja elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia – tietoa, taitoa, elämyksiä – sekä edistää yksilön ja yhteisön hyvinvointia. Vapaan sivistystyön arvojen mukaisesti opistotyön keskiössä ovat elinikäinen oppiminen, yhteiskunnan eheys ja tasa-arvo, kestävä kehitys, moninaisuus, aktiivinen kansalaisuus, osallisuus ja opintojen omaehtoisuus.

Vuolle Setlementin arvot ovat avoimuus, ihmisläheisyys, uusiutuvuus, rohkeus ja luonnonläheisyys. Toimintamme on kaikille avointa. Mahdollistamme aktiivisen ja turvallisen toimintaympäristön. Opimme toinen toisiltamme kokemuksia ja osaamista avoimesti jakaen. Perustelemme päätökset avoimesti. Luonnonläheisyys ja kestävä kehitys huomioidaan läpileikkaavasti kaikessa tekemisessämme.

Opiston toiminnan periaatteena on avartaa opiskelijoiden osallistumismahdollisuuksia yhteiskunnan taloudelliseen, poliittiseen ja sosiaaliseen elämään sekä edistää omalta osaltaan tasa-arvoista ja yhdenvertaista yhteiskuntaa, ehkäistä syrjäytymistä ja parantaa opiskelijoiden perustaitoja sekä arjen ja elämänhallintaa. Opetusta yksilöllistetään ja suunnitellaan sukupuoli- ja kulttuuritietoisesti sekä aliedustetut ryhmät huomioiden. Vuolle Setlementin hyvinvointipalveluiden monipuolinen toiminta tarjoaa opiston rinnalla mahdollisuuksia itsensä kehittämiseen ja tukea vaikeiden elämäntilanteiden keskellä.

Vuolle Setlementti ry:n organisaatiomallin mukaan Vuolteen opiston kansalais- ja kansanopistotoiminnot järjestyvät yhteisen hallinnon alaisuuteen. Opiston hallinnosta vastaavat koulutusjohtaja ja 4 koulutusalapääällikköä, joista 2,5 työskentelee kansalaisopistossa hallinnointi- ja opetustehtävissä. Opintotoimistossa työskentelee opintosihteerit, hallinto- ja opintosihteerit sekä opintopalvelupääällikkö, jotka vastaavat koko opiston asiakaspalvelusta ja opintojen hallinnointiin liittyvistä tehtävistä. Kansalaisopisto työllistää Oulussa päätoimisia opettajia musiikin ja liikunta/tanssi/hyvinvointi – ainealueilla. Tuntiopettajia kansalaisopistossa työskentelee vuosittain noin 150. Talous- ja henkilöstöhallinnon, viestinnän ja markkinoinnin, tieto- ja viestintäteknikan sekä kiinteistöhuollon palvelut järjestetään Vuolle Setlementti ry:n yhteisinä palveluina.

Opiston tärkeimpien linjausten määrittelyyn osallistuvat Vuolle Setlementti ry:n toiminnanjohtaja ja hallitus Vuolteen strategian lähtökohdista. Opistotasolla toimii opiston oma kehittämisryhmä, johon kuuluivat koulutusjohtaja ja koulutusalapääälliköt, monikulttuurisuustyön pääällikkö ja opintopalvelupääällikkö.

Vuolteen opiston toiminta on kaikille avointa ja mahdollistaa näin paikan erilaisten ihmisten kohtaamiselle riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä taustastaan tai alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan, vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta syystä.

2.1 VUOLTEEN OPISTON KANSALAI SOPISTO

Ylläpitämislupansa mukaisesti Vuolteen opiston kansalaisopiston (ent. Oulun kansalaisopisto) sivistystehtävä määritellään seuraavalla tavalla:

Oulun kansalaisopisto järjestää koulutusta, joka perustuu settlementiliikkeen arvopohjaan. Koulutuksessa painottuvat taito- ja taideaineet, erityisesti musiikki ja tanssi sekä kielet, yhteiskunnalliset aineet, terveyttä ja hyvinvointia edistävät, hyvää ikääntymistä tukevat aineet. Opisto järjestää koulutusta maahanmuuttajille.

Kansalaisopisto tarjoaa opetusta ensisijaisesti aikuisväestölle, mutta opisto järjestää opetusta myös lapsille ja nuorille. Kursseille on mahdollista ilmoittautua verkkosivuilla, puhelimitse opiston toimistoon tai asioimalla henkilökohtaisesti opintotoimistossa. Opinto-ohjelma julkaistaan sähköisesti opiston verkkosivuilla ja opiston sähköisessä ilmoittautumisjärjestelmässä. Opinto-ohjelmasta tehdään myös jaettavia esitteitä esim. senioriväestölle. Ainealuissa painottuvat liikunta, hyvinvointi ja tanssi sekä musiikki. Lisäksi opiston tarjontaa kuuluu taide- ja taitoaineita ja kieliä. Opiston toiminnan tarkoitus on luoda edellytykset omaehtoiselle oppimiselle ja kannustaa jatkuvaan oppimiseen kaikissa elämänvaiheissa.

Opisto edistää tasa-arvon toteutumista mahdollistamalla kursseille osallistumisen sukupuolesta, asuinpaikasta, pohjakoulutuksesta ja taloudellisesta tilanteesta riippumatta. Toiminnan suunnittelussa huomioidaan mahdollisuuksien mukaan kurssilaisilta tulleita toiveita niin sisältöjen kuin kurssien järjestämispaikan suhteen. Opisto järjestää kurssitoiminnan lisäksi yhteistyössä muiden Vuolle Settlementin toimintojen kanssa myös muuta hyvinvointia tukevaa toimintaa, jossa huomioidaan ihmisten moninaisuus (mm. eri kulttuurien esiintuominen, senioreille suunnatut tapahtumat, perhetapahtumat).

Opiston toiminnassa nähdään erityisen tärkeänä opiskelijoiden vuorovaikutus toistensa kanssa. Opintoryhmien rikkautena on eri-ikäisten ja erilaisista taustoista tulevien ihmisten mahdollisuus kohdata ja saavuttaa yhdessä ainitlaatuinen oppimiskokemus.

2.2. VUOLTEEN OPISTON KANSANOPISTO

Vuolteen opiston kansanopiston (ent. Pohjola-opisto) koulutustehtävä määritellään seuraavasti:

Opiston koulutus perustuu setlementtiliikkeen arvopohjaan. Koulutuksessa painettuvat taide- ja taitoaineet, luonto- ja ympäristöaineet, yhteiskunnalliset aineet sekä kasvua ja hyvinvointia tukevien aineiden opetus. Opisto järjestää lisäksi maahanmuuttajakoulutusta.

Vuolteen monikulttuurisessa kansanopistossa on toteutettu aikuisten perusopetusta vuodesta 2010 lähtien. Opisto aloitti vuonna 2018 luku- ja kirjoitustaidottomille suunnatun UMAKO-koulutuksen vapaan sivistystyön opintoina ja vuodesta 2022 kotoutumiskoulutusta on tarjottu myös ukrainalaisille pakolaisille. Aikuisten perusopetuksen järjestämisluvalla opisto järjestää tutkintoon valmistavaa koulutusta kielitietoisesti. Vapaan sivistystyön koulutuksina kansanopistossa toteutetaan vuosittain erilaisia lyhytkursseja ja pidempikestoisia ammatillisia valmiuksia lisääviä opintoja (mm. seksuaalineuvojakoulutus ja Pohjoinen kirjoittaja-akatemia).

3. TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUS OPISKELUSSA JA OPETUKSESSA

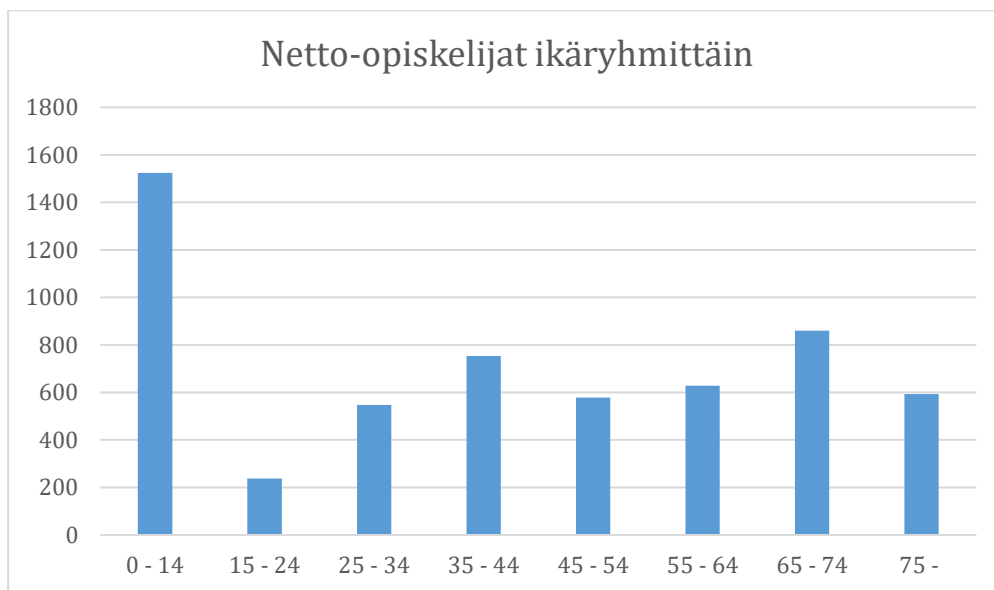
Opiston toiminnan periaatteena on avartaa opiskelijoiden osallistumismahdollisuuksia yhteiskunnan taloudelliseen, poliittiseen ja sosiaaliseen elämään sekä edistää omalta osaltaan tasa-arvoista ja yhdenvertaista yhteiskuntaa, ehkäistä syrjäytymistä ja parantaa opiskelijoiden perustaitoja sekä arjen ja elämänhallintaa. Opetusta yksilöllistetään ja suunnitellaan sukupuoli- ja kulttuuritietoisesti sekä aliedustetut ryhmät huomioiden.

3.1. NYKYTILANNE JA ARVIOINTI

Vuolle Setlementti ry:n tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien pohjan ovat luoneet Setlementin henkilöstölle toteutetut kyselyt sekä henkilöstöä koskevat tilastot ja opiskelijoiden suorat ja henkilön kautta tulleet palautteet sekä opiskeluun liittyvät tilastot. Opistolla tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista on seurattu erilaisten tilastojen ja palautteiden lisäksi opiskelijahuollollisin ja pedagogisin keinoin. Maahanmuuttajataustaisille henkilöille on annettu kielitietoista ohjausta tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustietouden lisäämiseksi ja kaikenlaisiin tietoon tulleisiin epäkohtiin on puututtu välittömästi ja tarvittaessa moniammatillisesti. Opistolla on ollut pitkään käytössä erilaisia

asiakaspalautejärjestelmiä (nettisivujen avoin palautelomake, kurssipalautteet, suorat yhteydenotot opistoon, opiskelijaryhmille tehdyt kyselyt), joiden kautta on tullut jonkin verran tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviä yksittäisiä palautteita. Palautteet ja saadut ilmoitukset on käsitelty välittömästi esihenkilöiden, ryhmänohjaajien, tuntiopettajien tai muiden opiston työntekijöiden toimesta.

Vuolteen opiston kansalaisopiston toimintaan osallistui vuonna 2022 noin 9400 netto-opiskelijaa Oulun ja Hailuodon yksiköissä. Opetusta järjestettiin noin 17 000 tuntia.

Vuolteen kansalaisopiston netto-opiskelija ikäryhmittäin vuonna 2022

Lapsia ja yli 65-vuotiaita oli muita ikäryhmiä suurempi määrä ja nuoria sekä nuoria aikuisia pienin määrä. Netto-opiskelijoiden määrä kasvoi kaikissa ikäryhmissä yhteensä yli 1200 opiskelijalla edellisvuoteen verrattuna. Suurinta kasvu oli 35 – 44-vuotiaiden ikäryhmässä (n. 180 netto-opiskelijaa) sekä 65 – 74-vuotiaissa (n. 190 netto-opiskelijaa). Miehiä netto-opiskelijoista oli 21% ja naisia 79%. Miesten määrä on vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna noin prosenttiyksiköllä, vaikka tavoitteena on ollut kasvattaa sitä. Miehiä tarvitaan siis entistä enemmän esimerkiksi asiakasraatitoimintaan, jotta heidän mielipiteensä kansalaisopistotoiminnasta tulee kuuluviin ja osaksi kurssisuunnittelua.

Kansalaisopistossa huomioitavaa on miesten vähäisen määrän lisäksi nuorten (15-24 -vuotiaat) osuus on opiston opiskelijoista, joka on vuosia ollut pieni ja laskee edelleen:

- Vuonna 2007 nuoria oli 8,4 % osallistujista
- Vuonna 2015 nuoria oli 6,9 % osallistujista

- Vuonna 2021 nuoria oli 4,9 % osallistujista
- Vuonna 2022 nuoria oli syyslukukaudella 4,0% osallistujista

Vuonna 2022 nuorten poikien osuus opiskelijoista on vain 0,8 % osallistujista. Netto-opiskelijoiksi muutettuna Vuolteen kansalaisopisto tavoittaa alle 50 nuorta 15-24 -vuotiasta poikaa vuosittain. Lapsiharrastajissa 0 – 14-vuotiaiden poikien määrä sen sijaan on kasvanut lähes 30% vuodesta 2007 vuoteen 2022.

Vuolteen kansalaisopistossa on toteutettu vuosina 2022 – 2023 Lake-rahoituksella asiakasraateja, joiden osallistujiksi on tavoiteltu ja saatukin erityisesti nuoria. Näin on ollut mahdollista selvittää, mitä tulevaisuuden kansalaisopiston opiskelijat ajattelevat koulutusmuodosta ja mitä sen toivotaan heille tarjoavan.

Kansalaisopiston toimintaa järjestettiin vuonna 2022 lähes 90 eri toimipisteessä Vuolteen omien toimitilojen lisäksi. Toimipaikkoja olivat mm. eri asuinalueilla sijaitsevat päiväkodit ja koulut, nuorisotalot, asukastuvat ja senioreiden palvelukeskukset. Lisäksi osa opetuksesta tapahtuu tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen virtuaalisesti, jolloin se ei ole välttämättä aikaan tai paikkaan sidottua ja mahdollistaa opiskelijoiden yksilölliset valinnat. Verkko-opetuksen monipuolistaa opetustarjontaa ja vuorovaikutusta ja se on joustavaa. Opiskelijoita kannustetaan itsenäiseen tiedonhakuun ja erilaisten verkkomateriaalien hyödyntämiseen oppilaitoksessa käytössä olevien materiaalien lisäksi.

Vuolteen opisto hyödyntää oppimistilana joustavasti muitakin tiloja: museot, kirjastot, liikuntapaikat, puistot, kahvilat tai nuotiopaikat sekä erilaiset vierailukäynnit, retket ja leirit toimivat eri opiskelijaryhmiä yhteen kokoavina oppimisympäristöinä. Toiminnallisuus ja elämykset tarjoavat vaihtelua, syventävät oppimista ja luovat yhteisöllisyyden kokemuksia.

Yhtenä Vuolteen opiston asiakaspalvelun kehittämistoimena on ollut löytää ratkaisuja pienituloisten harrastustoiminnan tukemiseen. Opisto myöntää nykyisin vuosittain määrärahan, jonka puitteissa Kaikukortin omaavat asiakkaat saavat osallistua kansalaisopiston ryhmämuotoisille kursseille maksutta. Lisäksi Vuolle Settlementti on perustanut Tulitikkurahaston, josta on mahdollista anoa avustusta mm. harrastustoimintaan.

Henkilöille, joilla on taloudellisen tilanteen vuoksi vaikeuksia maksaa opintomaksuja, tarjotaan opetushallituksen myöntämän opintoseteliavustuksen keinoin vapautus tai alennus opintomaksusta. Opintoseteliavustus voidaan kohdentaa opetushallituksen määrittämille kohderyhmille ja avustuksen määrästä riippuu, kuinka paljon opistossa voidaan tarjota opetusta alennetuin hinnoin tai ilmaispalveluna.

Opintosetelin kohderyhmät määritellään vuosittain erikseen ja määrittelyssä huomioidaan erilaiset OPH:n hyväksymät kriteerit. Pääsääntöisesti opintoseteliä myönnetään työttömille ja eläkkeellä oleville. Lisäksi opintosetelin turvin on koulutusta järjestetty maahanmuuttajien suomen kielen opintoihin, ja perustaitojen kehittämiseen henkilöillä, joilla ei ole perusopetuksen jälkeistä koulutusta. Edellä mainituille kohderyhmille suunnattuja opintoja on pilotoitu mm. Oulun vankilan kanssa. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue myönsi kansalaisopistolle vuodeksi 2023 rahoitusta seniorikerhojen järjestämiseen erillisellä sopimuksella. Aikaisempina vuosina rahoitusta on saatu Oulun kaupungilta.

Opistossa huomioidaan tukea vaativien ryhmien tavoittaminen mm. hakevan työn avulla, jota Vuolle Settlementin monialainen toiminta tukee. Opiston opetus on kieli-, sukupuoli- ja kulttuuritietoista, ja opetuksessa arvostetaan ja kunnioitetaan opiskelijoiden moninaisuutta. Kielitietoinen opetus huomioi kielen oppimisen välineenä ja kohteena kaikessa opiston toiminnassa. Jokainen kohtaaminen opiskelijan kanssa edistää kielen oppimista ei vain luokkamuotoinen opetus.

Kansanopistossa opiskeli vuonna 2023 tutkintoon valmistavassa koulutuksessa 9 opiskelijaa, joista 6 oli miehiä ja 3 naista. Opiskelijoiden ikäjakauma oli 16 – 27 vuotta. 5 opiskelijaa oli 16 – 18-vuotiaita, 1 opiskelija oli 21-vuotias, 1 opiskelija oli 25-vuotias ja 2 opiskelijaa oli 27-vuotiasta.

Aikuisten perusopetuksessa opiskeli kevään 2023 tilaston mukaan 86 miestä ja 44 naista. Ikäjakaumalta opiskelijoista 48 oli 16 – 24-vuotiasta, 41 opiskelijaa oli 25 – 34-vuotiasta, 26 opiskelijaa oli 35 – 44-vuotiasta, 12 opiskelijaa oli 45 – 54-vuotiasta ja 3 yli 55-vuotiasta.

Ukrainalaisten koulutukseen osallistui yhteensä 40 henkilöä lukuvuonna 2022 – 2023, joista 35 on mukana kevään tilastoinnissa. Opiskelijoista 8 oli miestä ja 27 naista. Ikäjakaumaltaan ryhmä jakaantui seuraavasti 25 – 34 -vuotiaita oli 8, 25 – 44-vuotiaita 10, 45 – 54-vuotiaita 12 ja 55 – 64 vuotiaita 5 opiskelijaa.

Kansanopistossa naisten osuus maahanmuuttajakoulutuksissa on vaihdellut vuosien varrella, mutta kasvanut merkittävästi siitä, kun toiminta aloitettiin vuonna 2010, jolloin opiskelemaan tuli vain yksittäisiä naisia. Myös opiskelijoiden ikäjakauma on laajentunut koskemaan myös 35 – 65-vuotiaita, kun toiminnan alussa opiskelijat olivat pääsääntöisesti alle 29-vuotiaita.

Opiskelijavalintojen osalta kansalaisopistossa kurssit täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä. Opiskelijavalinnan yhteydessä hakijoilta pyydetään henkilotiedot ja tilastointia varten tarvittavat tiedot. Kansanopiston opintolinjoille ohjautuu opiskelijoita joko viranomaisien ohjaamina tai itse opistoon hakeutuen. Opistossa on joitakin kriteerejä, joiden tulee täytyä opiskelijaksi ottamisen vaiheessa:

- aikuisten perusopetus, jatkuva haku suoraan opistoon tai viranomaisien ohjaamina
- tutkintoon valmentava koulutus, jatkuva haku, edellytyksenä perusopetuksen oppimäärä
- lukutaitokoulutus, hakeutuminen työvoimaviranomaisen kautta, edellytyksenä kotoutumissuunnitelma
- ukrainalaisille suunnattu kotoutumiskoulutus, hakeutuminen työvoimaviranomaisen kautta, edellytyksenä kotoutumissuunnitelma

Kaikissa opiskelijoiden arviointia sisältävissä koulutuksissa noudatetaan joko valtakunnallisesti hyväksytyjä arviointiperiaatteita ja -kriteerejä tai opistolla kyseiseen koulutukseen määriteltyjä periaatteita. Opiskelijoiden arviointia perusopetuksessa säätelee perusopetuslaki ja asetus. Arviointi suoritetaan aina niin, että se noudattaa yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon periaatetta. Opinto-suoritusten arvioinnin oikeudenmukaisuuteen ja tasapuolisuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Opiskelija, joka on tyytymätön arviointiin, voi hakea siihen oikaisua.

Opisto toimii vuoden 2021 marraskuussa valmistuneissa uusissa Vuolteen toimitiloissa Heinäpäässä. Tilojen suunnittelussa on huomioitu monikäyttöisyys, jotta ne voivat palvella molempia Vuolle Settlementin ylläpitämiä opistomuotoja mahdollisimman laaja-alaisesti. Opetustoimintaa keskitetään Vuolteen toimitiloihin, mutta opetusta järjestetään myös ulkopuolisissa vuokratiloissa eri puolella kaupunkia. Talon suunnittelussa on huomioitu esteettömyys ja tilojen sijoittelussa, äänieristyksessä ja tekniikassa on ajateltu erityisesti Vuolteen oppilaitostoimintaa. Tilat on rakennettu mahdollisimman pitkälle niin kansanopiston päivällä tapahtuva luokkamuotoista opetus kuin iltapäivisin, iltaisin ja viikonloppuisin tapahtuva kansalaisopiston monipuolinen opetustarjonta huomioiden. Talossa on 12 teorialuokkaa, harrastetila, neljä täysin äänieristettyä musiikin yksilöopetustilaa, tanssisali ja liikuntasali. Talo on kaksikerroksinen ja molemmissa kerroksissa on kahden luokan välissä avattava seinä, joka mahdollistaa tilojen monipuolisemman käytön ja suuremmat ryhmäkoot. Kokoustilat ja yhteisöllinen olohuonetila sekä ruokailutilaksi laajeneva aula ovat opiskelijoiden käytettävissä mahdollisuuksien mukaan. Vuolle Settlementti järjestää koulutustoiminnan lisäksi monipuolisia hyvinvointia edistäviä palveluita ja erilaisia tapahtumia, joihin opiskelijoita kannustetaan

osallistumaan. Ruokailutilaan ollaan suunnittelemassa myös kahvilatoimintaa opiskelijaruokailun lisäksi.

Talon piha-alueella on kolmen erilaista ulkoilualuetta: liikunta-alue, jossa on kuntoilulaitteita, nurmialue ja hyvinvointialue, jossa on mm. viljelylaatikoita ja vesielementti. Piha-alueella on myös polku ja penkkejä erilaiseen ulkoiluun ja ajanviettoon sekä terassi.

Vuolteen opiston luokahuoneissa on käytettävissä Clevertouch-älytaulut ja dokumenttikamerat. Tanssi- ja liikuntasalien äänentoistolaitteistot on suunniteltu palvelemaan monipuolista liikunnan ja hyvinvoinnin kurssitarjontaa. Vuolle-salin Artome-laitteisto mahdollistaa puolestaan laadukkaan kuvan ja äänen tuottamisen erilaisiin yleisötilaisuuksiin.

Tilojen turvallisuuteen on kiinnitetty erityistä huomiota ja Vuolle-taloon on laadittu pelastussuunnitelma sekä jokaiseen luokkaan turvallisuustaulut. Opilaitoksessa on mm. palo- ja murtohälytin järjestelmät sekä keskuskuulutuslaitteisto. Opetus- ja muu henkilöstö on perehdytetty turvallisuusasioihin jokaisena lukuvuotena ja opettajilla on velvollisuus perehdyttää omat opetusryhmänsä turvallisuusasioihin, kuten hätäpoistumisteihin ja hätätilanteessa toimimiseen.

3.2. TAVOITTEET

Vuolteen opisto pyrkii jatkossakin turvaamaan monipuolisen koulutustarjonnan asiakaskunnalleen eri väestöryhmät huomioiden ja löytämään keinoja uusien asiakasryhmien saavuttamiseksi. Asiakasraatitoimintaa ja palautekyselyitä kehitetään edelleen, jotta asiakkailta on mahdollisuus vaikuttaa toimintojen suunnitteluun mahdollisimman laajasti.

Kansalaisopiston kurssimaksut pyritään pitämään kohtuullisina, jotta myös pienituloisilla olisi varaa osallistua toimintaan. Lisäksi etsitään rahoituskanavia pienituloisten erityisiin tarpeisiin vastaamiseksi. Opinto-ohjelman laadinnassa ja jakelussa huomioidaan tasa-arvo ja yhdenvertaisuus mm. kurssien sisällyksessä, käytetyssä kielessä, esitteiden ulkonäössä ja jakelussa. Kansalaisopiston kurssitekstit laaditaan osaamisperusteisesti ja osalla kursseista on mahdollisuus suorittaa opintopisteitä.

Kansanopiston opetustarjonta seuraa vahvasti toiminta-alueen tarpeita ja kehityssuuntia. Maahanmuuttajille suunnatun koulutuksen järjestämisessä tehdään tiivistä yhteistyötä alueen viranomaisstahojen, kolmannen sektorin ja

muiden toimijoiden kanssa. Koulutuksista pyritään tiedottamaan monikanavaisesti, jotta mahdollisimman moni kohderyhmiin kuuluva tai palveluohjasta toteuttava taho tietäisi opiston tarjonnan. Maahanmuuttajille suunnatun koulutuksen lisäksi opisto pyrkii löytämään osaamistarpeet mm. vapaan sivistystyön koulutuksille.

Tasa-arvon toteutumista seurataan ja arvioidaan vuosittain (opiskelijakyselyt, opiskelijoiden sukupuolijakauman seuranta). Seurannan tarkoituksena on tunnistaa mahdolliset epäkohdat, jotka vaativat toimenpiteitä sekä arvioida tehtyjen toimenpiteiden tuloksellisuutta. Opiston tasa-arvoa kehitetään ja sen toteutumista valvotaan opiston kehittämisryhmän toimesta. Ryhmä seuraa tasa-arvosuunnitelmaan kirjattujen ja yhteisesti hyväksytyjen tavoitteiden saavuttamista ja toimenpiteiden toteutumista.

Seksuaalisuuteen ja sukupuoleen perustuva häirintä ja ahdistelu ovat kiellettyjä opistossa ja niihin suhtaudutaan vakavasti. Opistossa on käytössä suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi kiusaamiselta, häirinnältä ja väkivallalta, missä on kuvattu häirinnän muodot ja määritelty toimenpiteet erilaisiin tilanteisiin puuttumisesta. Opiskelijahuoltosuunnitelma puolestaan sisältää kuvauksen yhteisöllisestä opiskeluhuollosta ja opiston ennalta ehkäisevät toimet. Opiston kehittämisryhmä ja monialainen opiskelijahuoltotyöryhmä seuraavat näiden tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista.

3.3. TOIMENPITEET JA VASTUUTAHOT

Opistolla on toimiva palautejärjestelmä Internet-sivustolla. Kaikki järjestelmän kautta tulevat palautteet ohjautuvat rehtorille, joka välittää ne tarvittaessa selvityksiä ja vastauksia varten koulutusalapäälliköille. Lisäksi palautetta kerätään opiston aulassa olevaan palautelaatikkoon. Palautetta tulee myös suoraan opiston henkilöstölle mm. sähköpostitse.

Kansalaisopiston opinto-ohjelman suunnittelusta vastaavat koulutusalapäälliköt, jotka huomioivat suunnittelun pohjalle Vuolteen toimitilojen lisäksi alueellisen toiminnan tarpeen ja kysynnän. Vuolle Setlementin strategian mukaisesti lasten ja nuorten kurssien määrää on lisätty syksyn 2023 opetustarjonnassa. Kursseja ja tapahtumia on suunniteltu sukupuolten tasa-arvo huomioiden siten, että tarjonnassa on saatujen palautteiden mukaan sekä tyttöjä että poikia kiinnostavia kursseja ja muuta toimintaa ja nuorille yli 14-vuotiaille suunnattua toimintaa. Lapsille ja nuorille suunnattua toimintaa on kehitetty erillisessä työryhmässä, johon ovat kuuluneet koulutusalapäälliköt, lapsi- ja

nuorisotyön päällikkö, rehtori, talous- ja kehittämisjohtaja sekä viestintä- ja markkinointipäällikkö.

Kurssien ja kansanopistokoulutusten markkinointia tehostetaan entisestään mm. viemällä asuinalueiden kauppoihin, kirjastoihin ym. keskeisiin kohteisiin mainoksia sekä ilmoittamalla toiminnasta some-kanavilla. Uutena kanavana on tarkoitus ottaa käyttöön nuorten parissa suosittu TikTok. Opiston Internet-sivustoa kehitetään saadun palautteen mukaan. Markkinointitoimista ja sivujen päivittämisestä vastaa Vuolteen viestintä ja markkinointitiimi. Kansanopiston markkinoinnissa hyödynnetään lisäksi erilaisia viranomaiskanavia ja yhteistyöryhmiä, joihin sovitusti osallistuvat rehtori, koulutusalan päälliköt ja monikulttuurisuustyön päällikkö.

Opisto hakee vuosittain sekä kansalais- että kansanopistolle suunnattua opintotusetelirahoitusta tukemaan työttömien, eläkkeellä olevien, yli 63-vuotiaiden ja heikon koulutustaustan omaavien opiskelua. Lisäksi etsitään muita rahoituskanavia, kuten avoimia hakehakuja. Erilaisista rahoitushakuihin liittyvistä toimenpiteistä vastaa rehtori.

Opistojen suoritteita ja asiakkaisiin liittyviä lukuja seurataan kuukausittaisissa opiston kehittämisryhmän kokouksissa sekä kansalaisopiston kuukausittaisissa henkilöstöpalavereissa. Kansanopistossa on lisäksi opintojaksoihin liittyvät erillispalaverit sekä kahdesti lukuvuodessa järjestettävät opetushenkilöstön kokoukset. Lisäksi kansanopiston opetushuoltoryhmä pitää omat kokouksensa, joissa käsitellään myös tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen liittyviä kysymyksiä.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta tiedotetaan koko henkilökunnalle ja opiskelijoille heti sen hyväksymisen jälkeen. Suunnitelmasta tiedotetaan myös keskeisille sidosryhmille. Tasa-arvon toteutumista seurataan vuosittain tilastojen ja palautteiden/kyselyiden avulla. Lisäksi aiheesta keskustellaan vuosittain niin henkilöstön kuin opiskelijoidenkin kanssa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteen kartoittamiseksi ja tietoisuuden lisäämiseksi.

Oppilaitoksessa noudatettavissa opetussuunnitelmissa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasiat näkyvät mm. perusopetuksen ja kotoutumiskoulutusten yhteiskunta- ja ympäristöopin kurssisisällöissä sekä monilukutaidon oppisisällöissä. Opiston henkilöstön työotteessa on vahvasti läsnä sukupuoli- ja kulttuurisensitiivisyys samoin kuin kielitietoinen ohjaus.

Mikäli opistossa ilmenee häirintää, on henkilöstön puututtava siihen välittömästi ja tehtävä riittävät toimenpiteet asian korjaamiseksi. Esille tulleet häirintätapaukset kirjataan ja saatetaan esihenkilön/johdon tietoon. Opistolla esiin tulevat opiskelijoiden väliset häirintätapaukset käsitellään välittömästi

niiden tultua tietoon koulutuslapäälliköiden tai muiden esihenkilöiden johdolla. Opettajan/muun henkilöstön edustajan ja opiskelijan väliset tapaukset käsitellään koulutuslapäällikön ja rehtorin tai muun henkilöstön edustajan esimiehen johdolla. Henkilöstön väliset häirintätapaukset käsitellään esihenkilöiden, palvelualueiden johtajien (rehtori, hyvinvointijohtaja) ja tarvittaessa toiminnanjohtajan johdolla.

4. TASA-ARVOKYSELY OPISTON OPISKELIJOILLE

Sekä kansalais- että kansanopiston opiskelijoille toteutettiin kevään 2023 aikana kyselyt tasa-arvon toteutumisesta Vuolteen opistossa. Kyselyllä vastaan aiemman tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tavoitteeseen saada tarkempi kuva opiskelijoiden näkemyksistä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta opistolla. Aikaisemmassa suunnitelmassa opiskelijanäkökulma tuli esiin yksittäisten palautteiden tai ilmoitusten sekä henkilöstön kautta.

Kysely toteutettiin kansanopiston maahanmuuttajataustaisille suunnatuissa koulutuksissa (aikuisten perusopetus, tutkintoon valmistava koulutus, toiminnallinen lukutaitokoulutus, suomen kieltä ja kulttuuria ukrainalaisille -koulutus, Suomen kielen polku työelämään -koulutus). Kyselyn laativat suomen kielen opettaja ja rehtori, ja kysymysten asettelussa pyrittiin huomioimaan selkokieliisyys. Kysely toteutettiin oppituntien aikana ja ryhmänohjaajat omalta osaltaan selkokielistivät kysymyksiä opiskelijoille. Kysely oli mahdollista tehdä nimettömänä ja kysymyspaperin sai myös viedä kotiin täytettäväksi. Kansanopiston opiskelijoista kyselyyn vastasi 140 henkilöä, joista 115 ilmoitti, että viihtyvyys, turvallisuus ja opiston toimintakulttuuri olivat kohdillaan, opetus ja ohjaus oli tasa-arvoista eikä seksuaalista tai sukupuoleen kohdistuvaa häirintää esiintynyt. 25 henkilön vastauksessa jossakin koulun toimintaa kuvaavassa osa-alueessa oli kehitettävää tai henkilö vastasi kokeneensa seksuaalista tai sukupuoleensa kohdistuvaa häirintää. Selkosuomen käyttämisestä ja ohjauksesta huolimatta kyselyvastauksia purettaessa todettiin, että kysely oli kielellisesti liian vaativa monelle opiskelijalle. Tämä näkyi mm. siinä, että vastauksissa oli selkeitä ristiriitaisuuksia. Vastaajissa oli henkilöitä, jotka olivat merkinneet yksittäisiin kohtiin kokeneensa esimerkiksi seksuaalista häirintää, mutta kirjoittaneet vapaassa palautteessa, että koulu on kaikin tavoin tasa-arvoinen. Vastausten analysointi on näin ollen todella haastavaa eikä anna välttämättä täysin todenmukaista kuvaa kansanopiston tilanteesta. Vastaukset tullaan käsittelemään tarkemmin syksyn 2023 aikana

opetushenkilöstö osallistaen, ja kyselyä muokataan ja se uusitaan tarvittaessa pienemmissä osissa saatujen kokemusten ja palautteiden perusteella.

Kansalaisopiton kysely oli avoinna Internetissä ajalla 5.5. – 31.5. Kyselyn väittämiin oli mahdollista ottaa kantaa asteikossa 0 – 3: 0=täysin eri mieltä, 1=osin eri mieltä, 2=osittain samaa mieltä, 3=täysin samaa mieltä. Kyselystä tiedotettiin opiskelijoita sähköisessä uutiskirjeessä ja Vuolteen sivuilla. Kyselyyn vastaajat saivat halutessaan osallistua kurssiarvontaan. Kyselyyn vastasi yhteensä 20 opiskelijaa. Eniten vastauksia kertyi yli 65-vuotialta (60%). 36 – 45-vuotialta vastauksia ei saatu lainkaan. Vastaajista 85% oli naisia.

vastaajien ikä	n	Prosentti
15-25	1	5,0%
26-35	3	15,0%
36-45	0	0,0%
46-55	2	10,0%
55-64	2	10,0%
65+	12	60,0%

Seuraavassa taulukossa on esitetty kyselyn väittämät ja raportti vastauksista.

1. Tunnen oloni turvalliseksi opiston toiminnoissa.

Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
2,0	3,0	2,9	3,0	58,0	0,3

2. Opistossa jokainen saa olla oma itsensä ja ilmentää sukupuoltaan haluamallaan tavalla.

Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
2,0	3,0	2,9	3,0	58,0	0,3

3. Opiskelijan sukupuoli ei vaikuta siihen, miten opettaja kohtelee häntä.

Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
2,0	3,0	2,9	3,0	58,0	0,3

4. Vuolteen opistolla opiskelijoita kohdellaan tasa-arvoisesti.

Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
2,0	3,0	2,9	3,0	58,0	0,3

5. Opiston tilat ovat kaikkien saavutettavissa (helppo tulla, löytyvät helposti, esteettömyys).

Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
0,0	3,0	2,6	3,0	51,0	0,8

6. Opiston tilat ovat asianmukaiset (siistit, riittävän tilavat, turvalliset, riittävä valaistus).

Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
0,0	3,0	2,6	3,0	52,0	0,8

7. Opiston turvaopasteet ovat selkeät.

Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
1,0	3,0	2,5	3,0	50,0	0,7

8. Kursseja on tarjolla eri-ikäisille ihmisille.

Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
2,0	3,0	3,0	3,0	59,0	0,2

9. Kurssit sopivat kaikille yhdenvertaisesti.

Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
2,0	3,0	2,7	3,0	54,0	0,5

10. Kurssitarjonta on monipuolinen.

Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
2,0	3,0	2,8	3,0	55,0	0,4

11. Kursseja on tarjolla eri puolilla Oulua.

Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
1,0	3,0	2,2	2,0	44,0	0,8

12. Opettaja huomioi erilaiset oppijat.

Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
2,0	3,0	2,7	3,0	54,0	0,5

13. Opiston viestintä on selkeää ja tavoittaa minut.

Mini- miarvo	Maksi- miarvo	Kes- kiarvo	Medi- aani	Summa	Keskiha- jonta
0,0	3,0	2,5	3,0	50,0	0,8

14. Opisto on helposti lähestyttävä.

Mini- miarvo	Maksi- miarvo	Kes- kiarvo	Medi- aani	Summa	Keskiha- jonta
2,0	3,0	2,8	3,0	56,0	0,4

15. Opiston neuvonta- ja ohjauspalvelut ovat yhdenvertaiset kaikille.

Mini- miarvo	Maksi- miarvo	Kes- kiarvo	Medi- aani	Summa	Keskiha- jonta
2,0	3,0	2,9	3,0	57,0	0,4

16. Opisto on huomionnut erityisryhmät toiminnassaan.

Mini- miarvo	Maksi- miarvo	Kes- kiarvo	Medi- aani	Summa	Keskiha- jonta
1,0	3,0	2,5	3,0	50,0	0,8

17. Opiston toiminnasta on mahdollisuus antaa palautetta.

Mini- miarvo	Maksi- miarvo	Kes- kiarvo	Medi- aani	Summa	Keskiha- jonta
2,0	3,0	2,8	3,0	55,0	0,4

Kysymykseen *Oletko viimeksi kuluneen lukuvuoden aikana kokenut Vuolteen opistolla sukupuoleen liittyvää seksuaalista häirintää (nimittelyä, kaksimielistä puhetta, koskettelua ym.)?* kaikki vastasivat ei. Kysymykseen *Oletko viimeksi kuluneen lukuvuoden aikana havainnut Vuolteen opistolla muihin kohdistuvaa sukupuoleen liittyvää seksuaalista häirintää?* yksi vastaaja vastasi kyllä. Vastaaaja vastasi ei kysymykseen *Saatoitko tapauksen opiston henkilökunnan tietoon?* Tämä on luonnollisesti valitettavaa, ja opistolla tulisikin miettiä toimia, miten saada ihmiset rohkaistua tekemään ilmoituksen henkilökunnalle havaitsemastaan häirinnästä.

Avoimissa vastauksissa kehittämiskohteina nousi esiin mm. kurssien aikainen alkamisaika senioreiden näkökulmasta sekä tilojen esteettömyys mm. pyörätuolia käyttävän asiakkaan näkökulmasta sekä pukeutumistilojen ahtaus. Asiakaspalveluun toivottiin chat-mahdollisuutta ja tiedottamista toivottiin monipuolisemmaksi. Lisäksi esitettiin toive kurssin sijaintiin liittyen.

Kurssitarjonnan suunnittelussa otetaan huomioon asiakkaiden toiveet mm. kurssiaikojen ja kurssipaikkojen suhteen mahdollisuuksien mukaan. Kurseja järjestetään eri puolilla kaupunkia ja eri aikoina, myös etäkurssit ovat jääneet opiston tarjontaan. Opiston toimitiloissa on huomioitu pyörätuolia käyttävät asiakkaat mm. inva-wc ja -pukuhuonemahdollisuudella, mutta tiedottamista tästä tulee parantaa. Pukutilojen toimivuutta seurataan jatkuvasti ja saatuun palautteeseen tartutaan mm. lisänaulakkojen ja asiakkaiden tiedottamisen avulla vilkkaimpina kurssipäivinä.

Vastauksista voi päätellä, että valtaosa kyselyyn vastaajista on tyytyväisiä opiston toimintaan. Opiston tilaratkaisut ja niistä tiedottaminen sekä muu kurssiviestintä vaativat kuitenkin vielä kehittämistä.